

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Волинський національний університет імені Лесі Українки**  
**Факультет культури і мистецтв**  
**Кафедра культурології**

**СИЛАБУС**

**нормативного освітнього компонента**

**УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: МОДЕРНИЙ ДИСКУРС**

підготовки магістра

спеціальності 034 Культурологія

освітньо-професійної програми Культурологія

Луцьк – 2022

**Силабус навчальної дисципліни «УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: МОДЕРНИЙ ДИСКУРС»**  
підготовки магістра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія,  
за освітньою програмою Культурологія

**Розробник:** Пригода-Донець Т. М., доцент кафедри культурології, доцент, кандидат  
філософських наук

**Погоджено**

**Гарант** освітньо-професійної програми



Пригода-Донець Т. М.

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри культурології**

протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри



Столярчук Н. М.

## I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна / заочна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки  Спеціальність: 034 Культурологія  Освітня програма: Культурологія  Освітній рівень: магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання – 1 курс
		Семестр - 2 семестр
		Лекції – 32 год. Практичні (семінарські) – 18 год.
ІНДЗ: є		Самостійна робота -92 год.
		Консультації - 8 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання	українська	

## II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Пригода Таміла Миколаївна**

Науковий ступінь: **кандидат філософських наук**

Вчене звання: **доцент**

Посада: **доцент кафедри культурології**

Контактна інформація: моб. тел. 099 0715762, 097 4962592

ел. адреса: [tamprygoda@gmail.com](mailto:tamprygoda@gmail.com)

Дні занять: лютий-червень 2021 року (<https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/fakultet-kulturi-i-mistectv-0?>)

## III. Опис дисципліни

### 1. Анотація курсу

Програма навчальної дисципліни «Українська культура: модерний дискурс» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності «Культурологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є українська культура через призму сучасних методологічних інтерпретацій, що передбачає не лише традиційні для вітчизняного гуманітарного дискурсу ідеї та концепції, а й залучення альтернативних практик соціокультурного аналізу. Увага звертається на модерністський і народницький дискурс української культури впродовж останнього півтора століття, європейських і візантійсько-азійські транстериторіальні ефекти культури (історії) та перспективи сучасних (постсучасних) орієнтацій, пострадянського і посттоталітарного синдрому і менталітету, націоналістичних теорій, новітніх культурологічних ідей тощо.

### 2. Пререквізити

Вивчення курсу передбачає використання знань, набутих із таких навчальних дисциплін як «Сучасна культура», «Українська культура у європейському контексті», «Сучасні артпрактики», інші.

### Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета викладання навчальної дисципліни – презентувати концептуальні ідеї новітнього бачення української культури у контексті європейської традиції. Завдання

полягають у наступному: з'ясувати модерні характеристики української культури; окреслити альтернативні практики вітчизняного культурологічного дискурсу; визначити характерні ознаки сучасного культурного процесу в Україні і його перспективи.

### **3. Результати навчання (компетентності).**

#### **Загальні компетентності (ЗК):**

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

#### **Фахові компетентності (ФК):**

- ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
- ФК 2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.
- ФК 4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.
- ФК 5. Здатність до ефективної взаємодії з представниками 7 інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.
- ФК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
- ФК 7. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.

#### **Програмні результати навчання (ПРН):**

- ПРН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.
- ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.
- ПРН 3. Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.
- ПРН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.
- ПРН 5. Організовувати та підтримувати комунікації з органами влади, науково-дослідними установами, інформаційно-аналітичними службами, засобами масової інформації з питань культури.
- ПРН 7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.
- ПРН 13. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.

У процесі освоєння дисципліни здобувачі повинні:

- знати основні поняття та категорії сучасної культур-рефлексії;
- освоїти концептуальні ідеї вітчизняної культурологічної думки;

- аналізувати альтернативні підходи до історії культури України, українськості в історичному та модерному контекстах;
- визначати принципові ознаки модерністської парадигми культури;
- орієнтуватися в основних тенденціях сучасного культурного процесу та його теоретичного осмислення;
- аналізувати українську культуру у контексті європейської модерністської традиції та новітньої методологічної ситуації;
- з'ясовувати специфіку культурних взаємовпливів між Україною, Росією, Європою у ретро- та перспективі.

### 5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
<b>Змістовий модуль 1. Українська культура: становлення різних дискурсів</b>						
Тема 1. Дискурси народництва і модернізму в українській культурі.	23	4	4	14	1	ДС/6
Тема 2. Націологія: основні ідеї. Пошук української національної ідеї.	19	4	2	12	1	ДС/6
Тема 3. Літературний процес: сучасність. Альтернативне літературознавство.	19	4	2	12	1	ДС/6
Тема 4. Європеїзм та антиєвропеїзм в українській історії та культурі	17	4	2	10	1	ДС/6
Самостійна робота						22
Разом за модулем	78	16	10	48	4	46
<b>Змістовий модуль 2. Вітчизняна культурологія: сучасність</b>						
Тема 5. Шевченкознавство: основні ідеї.	19	4	2	12	1	РМГ/3+ Р/3
Тема 6. Історіографія як культурологічний дискурс. «Сучасна» історія України	17	4	2	10	1	РМГ/6
Тема 7. Новітні ідеї у вітчизняному культурологічному дискурсі	19	4	2	12	1	РМГ/6
Тема 8. Сучасний артпростір: основні тенденції.	17	4	2	10	1	РМГ/6
ІНДЗ						30
Разом за модулем 2	72	16	8	44	4	54
<b>Всього годин / Балів</b>	<b>150</b>	<b>32</b>	<b>18</b>	<b>92</b>	<b>8</b>	<b>100</b>

\*Форма контролю: ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, ІНДЗ індивідуальне науково-дослідне завдання, Р – реферат, або ж аналітичне есе.

## 6. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Творчість Лесі Українки і модернізм.
2. Ідеї фемінізму в українському культурному просторі.
3. Фемінізм Ольги Кобилянської.
4. Іван Франко як редактор «Наукового вісника».
5. Концепції нації: основні ідеї.
6. Етноментальність українців: особливості національного характеру.
7. Історія Бу-Ба-Бу: знакові події та постаті.
8. Українська музика і світовий (європейський) контекст.
9. Сучасна українська поезія: спроба осмислення.
10. «Розстріляне» відродження: епоха, діячі, ідеологія, історія, інтерпретації.
11. М. Зеров: поет і перекладач.
12. Глобалізм та антиглобалістські цінності в Україні.
13. Глобалізація і глокалізація у контексті децентралізації: культурні ефекти.
14. Європоцентризм (євроінтеграція) як культурна ідеологія в Україні.
15. Тарас Шевченко як бренд.
16. Фемінізм як модернізм.
17. Гендерні образи жінки і чоловіка в Україні: народницький і модерністський дискурси.
18. Масова культура і культурна політика в Україні.
19. Сучасна кінодокументалістика в Україні.
20. Фестивальна культура в сучасній Україні.
21. Будівельний «бум» у сучасній Україні і проблема архітектурної естетики.
22. Гібридні технології в умовах військової і культурної агресії Росії.
23. «Українська церква»: культурологічні експлікації.
24. Феномен патріотизму: симулякр, фундаменталізм, автентика.
25. Проблеми освітньої сфери в сучасній Україні: культурологічний аспект.
26. Образ Мамаєва і філософія Г. Сковороди.
27. Проблема знакових постатей України: проблема прочитання і сприйняття.
28. Міська культура в Україні: історія питання, сучасні тенденції.
29. Креативний клас в Україні: перспективи.
30. Україна (українська культура) у світі (Європі): проблема презентації та рецепції.

## IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять студентами є обов'язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини тощо).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу у вигляді індивідуальних завдань. Якщо студент має вагомні причини, що не дозволяють йому систематично відвідувати заняття, він може перейти на вільний графік з дозволу декана факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Підготовані студентом індивідуальні завдання (проблемні завдання, реферати, творчі роботи, есе) мають продемонструвати поглиблене вивчення джерел, змістовність і глибину розкриття теми, творчий підхід і самостійність мислення, оригінальність висновків. За потреби студент може отримати консультацію у викладача у позааудиторний час. Студенти мають дотримуватись етичних норм академічної доброчесності та не допускати академічного плагіату. Під академічним плагіатом розуміється оприлюднення (частково або повністю) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих

текстів інших авторів без відповідного посилання (цитування). подання робіт, які є не особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування.

*Політика щодо дедлайнів (крайній термін) та перескладання.* Залік проводиться в терміни, визначені деканатом у 2-му семестрі. Студентам, що не з'явилися на залік з поважних причин дозволяється перескладання в інший термін, встановлений деканатом. Третя й остання спроба складання заліку відбувається за присутності комісії з трьох викладачів, яких визначає деканат, включаючи викладача, який викладав дисципліну.

## **Методи та засоби діагностики успішності навчання**

**Поточний контроль**, завданням якого є перевірка студентами вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, вироблення навчальних та дослідницьких навичок, формування вміння самостійної роботи з філософськими текстами та спроможності їх осмислення і інтерпретації; а також вироблення навичок письмової та усної самопрезентації.

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

**Підсумковий контроль** передбачає залік. Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з певного компонента (дисципліни) на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних (семінарських, індивідуальних), лабораторних занять (тощо), самостійної роботи, виконання ІНДЗ, контрольних робіт тощо.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом (програмою) ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

### Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Самостійна робота	ІНДЗ	Загальна кількість балів
T1	T2	T3	T4	T5	T5	T7	T8			
6	6	6	6	6	6	6	6			
<b>24</b>				<b>24</b>				<b>22</b>	<b>30</b>	<b>100</b>

**Максимальна кількість балів,  
яку може отримати студент за види навчальних робіт:**

Семінарські заняття (за роботу на одному занятті – 6 балів; у тому числі – відповідь на питання – 2-4 бали, доповнення – 3 бали) – мах 48 балів;

Самостійна робота – мах 22 бали;

ІНДЗ – мах 30 балів.

**Критерії оцінювання:**

*Семінарських занять:*

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- комплексний підхід до питань курсу,
- культура диспуту,
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

*Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи):*

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- вміння аргументовано і коректно відстоювати власну позицію,
- творчий підхід, самостійність мислення.

Тема для *ІНДЗ* визначається впродовж викладання навчального курсу і є, до певної міри, підсумковою роботою здобувача, що могла б виявити його рівень освоєння та



осмислення матеріалу. Тема для ІНДЗ може вибиратися з усього масиву матеріалів курсу, у тому числі із залученням крос-культурних підходів і міждисциплінарних позицій. Отримувати рекомендації, обговорювати ідеї можна під час консультацій з викладачем, також уточнювати певні методологічні концепції, структуру, дослідницьку літературу тощо. ІНДЗ повинне мати проблемний характер, демонструвати аналітичну роботу, опрацювання відповідної літератури, критичне мислення і креативний підхід. Студент може обрати певне питання з загального переліку тем змістових модулів, завдань для самостійної роботи, щоб поглиблено його представити у власному дослідженні. Важливим моментом виконання ІНДЗ є вміння чітко артикулювати дослідницьку гіпотезу, алгоритм (структуру), її презентації (вивчення, розвитку, доведення, дискусії), згодом розгорнути у тексті завдання, формулювати висновки, перспективи і труднощі ІНДЗ. Крім того, ІНДЗ передбачає виступ (захист), навички ведення наукової дискусії, наукового діалогу, дотримання дослідницької етики.

### **V. Підсумковий контроль**

Формою підсумкового семестрового контролю є залік, у випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид індивідуальних завдань (наприклад, перездати якусь тему, написавши підсумковий реферат, есе тощо). На залік виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання.

#### ***Перелік питань до заліку***

1. Дискурс народництва в українській культурі.
2. Дискурс модернізму в українській культурі.
3. Феномен Лесі Українки в українській культурі.
4. Шевченкознавство: дослідницькі тенденції і суспільні візії.
5. «Шевченків міф України» О. Забужко: основні смисли.
6. Сучасне шевченкознавство: ідеї, символи, напрямки.
7. Нація: основні чинники. Модерна нація.
8. Мова і нація: український вимір.
9. Феномен Майдану в українській культурі.
10. Національна ідея України: версії.
11. Альтернативне літературознавство в українському культурному просторі.
12. Історія України: постсучасний погляд. Альтернативна історіографія.
13. Європеїстські та антиєвропеїстські фактори у вітчизняній культурі і ментальності.
14. Українська культурологія: актуальність і перспективи.
15. Фестивальна культура в сучасній Україні.
16. Український медіапростір: соціокультурний вимір.

17. Музейна культура і виставково-галерейна діяльність в сучасних умовах (гібридна війна, військова агресія, диджиталізація, пандемія).
18. Сучасний театр та івент-менеджмент в Україні.
19. Громадянське суспільство в Україні: соціокультурні чинники становлення.
20. «Гібридний» вимір сучасної вітчизняної культури і культурології в умовах війни: перспективи.

**Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів,  
де формою контролю є залік**

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

## 7. Рекомендована література

1. Босенко А. О другом: симуляція пространств культури. К., 1996.
2. Босенко А. Реквием по нерожденной красоте. К., 1992.
3. Бочковський О. Вступ до націології. Генеза. 1995. № 1. С.112-127.
1. Быстрицкий Е.К. Феномен личности: мировоззрение, культура, бытие. К., 1991.
2. Возняк В.С. Метафизика рассудка и разума. Опыт несистематической самокритики. К., 1994.
3. Гендер і культура. Збірник статей. К., 2001.
4. Гендерна перспектива. К., 2004
5. Енциклопедія постмодернізму. За ред. Ч.Вінквіста та В.Тейлора. К., 2003.
6. Жінка як текст: Емма Андієвська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: фрагменти творчості і контексти. К., 2002.
7. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період. К., 1993.
8. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського осмислення. К., 2001.
9. Зборовська Н., Ільницька М. На карнавалі мертвих поцілунків. Феміністичні роздуми. Львів, 1999.
10. Ільницький М.М. Західно-українська і емігрантська поезія 20-30-х років. К., 1992.
11. Історія української еміграції / За ред. Б.Д.Лановика. К., 1997.
12. Культура. Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/evrointehratsiia/kultura>
13. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття. К., 1997.
14. Малахов В.А. Искусство и человеческое мироотношение. К., 1988.
15. Матвієнко С. Дискурс формалізму: український контекст. Л., 2004.
16. Мистецькі фестивалі України. URL: <https://gallery101.com.ua/art-festivals-ukraine/>

17. Моклиця М.В. Модернізм в творчості письменників ХХ століття. Луцьк, 1999.
18. Неборак В. Введення у Бу-Ба-Бу. К., 2003.
19. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. К., 1999.
20. Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. К., 2001.
21. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: Складний світ Агатангела Кримського. К., 2000.
22. Павличко С. Теорія літератури. К., 2002.
23. Павличко С. Фемінізм. К., 2002.
24. Пахльовська О. Біном «Україна – діаспора» сьогодні: криза і перспектива. К., 2002.
25. Пахльовська О. Україна: шлях до Європи...через Константинополь. Сучасність. 1994. № 1, 2.
26. Поети «Нью-Йоркської групи». Антологія. Харків, 2003.
27. Попович М. Нарис історії культури України. К., 1999.
28. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. К., 1997.
29. Постмодернізм. – Сучасна українська література. URL: <https://ukrlit.net/textbook/ukrlit11/57.html>
30. Процюк С. Лицарі стилосу та кав'ярень: Есеї про дев'ятидесятників. К., 1996.
31. Реконструкція світоглядних парадигм (Нові тенденції в західній філософії). К., 1995.
32. Соболь О.М. Постмодерн і майбутнє філософії. К., 1997.
33. Соловей Е.С. Українська філософська лірика. К., 1999.
34. Сучасне природознавство: когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри. К., 1995.
35. Топ українських фестивалів. URL: <https://bls.ua/ua/blog/ukrainski-festivali>
36. Українські фестивалі. URL: [http://proukraine.net.ua/?page\\_id=586](http://proukraine.net.ua/?page_id=586)
37. Шлемкевич М. Загублена українська людина. К., 1995.
38. Щербатюк А. Вітер осянь. Підстави нової чуттєвості. Львів, 2001.
39. Снайдер Т. Становлення сучасної України. Народження націй. URL: [https://www.youtube.com/watch?v=oktxn9lAL1o&ab\\_channel=%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0Science](https://www.youtube.com/watch?v=oktxn9lAL1o&ab_channel=%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0Science)
40. Снайдер Т. Становлення сучасної України. URL: Виникнення Київської держави. [https://www.youtube.com/watch?v=kpP29VGTXIU&ab\\_channel=%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0Science](https://www.youtube.com/watch?v=kpP29VGTXIU&ab_channel=%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0Science)
41. Снайдер Т. Становлення сучасної України. Становлення Московії. URL: [https://www.youtube.com/watch?v=PgWxOdtLVEs&ab\\_channel=%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0Science](https://www.youtube.com/watch?v=PgWxOdtLVEs&ab_channel=%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0Science)